

Fenyő (Padányi) Éva Mária

Rövid vendégszereplés a Horányi klinikán

1960 tavaszán kerültem a klinikára mint gyakornok, egy ápolónőképző tanfolyam keretében. Mi voltunk az első olyan kísérleti csoport, amelyik az ápolói szakma színvonalának emelése érdekében, érettségi után kétéves munkamelléti ápolónői tanfolyamon vett részt. Minden hétköznapon dolgoztunk, de kedd és csütörtök délután előadásokon vettünk részt. Ezen újfajta képzés résztvevői zömében egyetemi továbbtanulásból kizárt fiatalokból kerültek ki, mint magam is. Szüleim közepes nagyságú ipari vállalkozása megghiúsította egyetemi felvételemet. A munka melletti ápolónői tanfolyam kiváló alkalom volt a következő évi orvosegyetemi felvételiig adódó várakozási idő eltöltésére: továbbtanulási lehetőséget nyújtott, egyben közel hozott az orvosi pályához. Gyakorlati időm nagy részét a 4-es számú Sebészeti Klinikán töltöttem a Városmajorban. A főnővér nagy tudású, egy élet tapasztalatával rendelkező figyelmes anyaként viselte gondunkat. A férje halála, akit hite szerint ő fertőzött meg a munkahelyéről hazavitt tuberkulózissal, beárnyékolta egész lényét. Műtős gyakorlaton is részt kellett venni, ahol például gumikesztyűket kellett ellenőrizni, hogy nem lyukasak-e. Bele kellett fújni és végignyomkodni a levegőt az összes ujjon. Ha tartották a levegőt, a minőségi ellenőrzés jóváhagyta a kesztyűt további használatra. Egyszer az egyik műtősfiú is besegített, és rövidesen a felfújtt gumikesztyűkkel fenyegettük egymást. A harc egyre intenzívebb lett, végül is felkapott engem, és rácsapott egy műtőasztalra, majd vad morgással száguldozott velem a folyosón. Ez még nem lett volna baj, de én hangosan nevettem, és önfeledten sikítottam. Régen játszottam ilyen jól, az unokatestvéreimmel folytatott bunyós játékokra emlékeztetve. Erre már felfigyeltek a kollégák, és persze botrány lett. Én azon

csodálkoztam, hogy a fiút szidták, próbáltam védeni, de minden igyekezetem hiábavaló volt, azonnal menesztették a klinikáról. Nagyon sajnáltam, de mai napig megőriztem az önfeledt játék emlékét.

Mint kislánynak a 4-es számú klinika volt a törzshelyem, de néhány hetet más klinikákon is el kellett tölteni, hogy megismerkedjünk a különböző orvosi szakterületekkel. A második év vége felé a neurológiára is sor került, és néhány hetet a Neurológiai Klinikán töltöttem. Ketten voltunk beosztva egy osztályra. A tanársegédek lelkesen fogadtak és mindent megtettek, hogy neurológiai tudásunkat megalapozzák. A szaktárgy iránti lelkesedés, a diagnózis felállításának aprólékossága, a tanítás élvezete – sehol nem volt ilyen világosan érezhető, mint a Horányi Klinikán. Mindez mély nyomot hagyott bennem. Talán ennek köszönhető, hogy sok évvel később, amikor sor került arra, hogy én is témavezető legyek, a saját kutatómunkám összefonódott a diákjaim tanításával. Összegezve a több mint 25 disszertációt eredményező témavezetést, a diákjaim jelentették számomra a legnagyobb örömet, megelégedést és büszkeséget. Visszatekintve persze be kell vallanom, hogy a tanársegédek lelkesedése részben a kislányok fiatalságának és tudásszomjának szólhatott. Mint képzeletbeli egyetemi tanulók mindent tudni akartunk, minden érdekelt bennünket. Szivacsként felszívótunk minden tudást ami adódott, hiszen a végső célunk valóban az egyetemi tanulmányok voltak. A neurológiai gyakorlat vége felé az egyik tanársegéd, Fenyő Egon, megkérdezte, hogy találkozhatnánk-e a klinikán kívül. Igent mondtam és egyik este találkoztunk a Szabadság-híd pesti hídfőjénél a villamosmegállóban. Vacsoraidő lévén, Egon nagyon éhes volt. Átvillamosoztunk Budára egy étterembe. Én nem voltam éhes, mint jóformán soha addigi életemben, és nem kértem semmit. Ő rendelt magának rántott húst krumplival és csalamádéval, és elkezdett enni. Én csak néztem. Úgy látszik, nagyon nézhettem, talán az arckifejezésem is egyre inkább elárulta, hogy éhes vagyok, mert egy idő után felajánlotta, hogy felezzük el az ételt. Mindjárt kaptam egy külön tányért és evőeszközt és elkezdtem enni. Közben Egon rendelt egy második adagot, azt is elfejeztük. Így kezdődött és aztán 46 évig folytatódott. Ennek az első találkozásnak a jelentőségét csak most 50 év múltán tudom teljes mértékben értékelni. Nemrég ebéd közben meséltem egy diákomnak – palesztinai családból származik – milyen volt az első randevú a férjemmel. Kerekre nyílt a szeme a bámulattól. Az arab (és több más) kultúra a legmélyebb, legkomolyabb barátság jelének tekinti az étel megosztását. Teljes bizalmat feltételez, egy fajta baráti elkötelezettséget.

Az anyámtól örökölt sziklaszilárd akarat, a hajthatatlanság mindenben, ami új tudás megszerzését jelentette – még 80 évesen is új nyelvet tanult – végül is meghozta gyümölcsét, és két év várakozás után felvettek az egyetemre. Az első két év után bejártam a neurofiziológiára „kutatni”. Ez ízelítőt adott a kutatómunkából, a kérdésfeltevés és a válasz kísérleti úton való megközelítéséből. De a neurofiziológiai kutatást nehézkesnek tartottam, az 50 évvel ezelőtti módszerek kezdetlegesnek és lassúnak tűntek. Ekkoriban került a kezembe egy a tudományt népszerűsíteni hivatott könyvecske a vírusokról. A könyv a baktériofágokról (baktériumok vírusa) szólt és, csak a könyv végén volt egy fejezet a poxvirusról és a himlőoltásról. Egy új világ tárult fel előttem, végig nagy érdeklődéssel olvastam a könyvet, de az utolsó fejezetnél tudtam, hogy ez az

ami érdekelt. Ez az az új világ, aminek a feltárásában részt akarok venni. Ez valóban sikerült is. 1965-től Svédországban tanultam tovább, és folytattam a kutatást a Karolinska Egyetemen, Klein György és Éva professzorok vezetésével. Ez víruskutatás volt a javából. Egérleukémiát vizsgáltunk, több kutatási terület határmezsgyéjén, a tumorbiológia, az immunológia és a virológia találkozásában. Izgalmas és gazdag témakör volt, a tudás megszerzésének nem voltak határai, a határt csak a saját gondolataink és az idő (a nap csak 24 órából állt) szabták meg. Gondolatmenetek, ötletek, új tudás szabadon áradt a munkatársak között, új kérdésfeltevés mindig sokkal több volt mint amit kísérletileg meg lehetett válaszolni. Az már igazán szerencse volt, hogy az első 20 év kutatása az egérleukémia terén megismertetett a retrovírus családdal – az egérleukémiát, amivel én foglalkoztam egy retrovírus okozza – és ez az ismeret hirtelen rendkívül fontossá vált az 1980-as évek közepén, az AIDS járvány jelentkezésekor. Mint kiderült, az AIDS okozója, a HIV, szintén a retrovírus család tagja, így a sok éven át szerzett tapasztalatot azonnal hasznosítani lehetett, ez alkalommal egy emberiséget sújtó járvány felderítésére. Ez új terület volt, és minden amihez nyúltunk arannyá változott, minden kísérleti eredmény óriási lépéssel vitte előre a tudásunkat. A neurofiziológiát nem hagytam egészen cserben, a HIV idegrendszeri elváltozásainak vizsgálata szerepelt a témakörömben, és egy diákom disszertációja ezzel foglalkozott az 1990-es évek elején. Érdeklődésem a neurológia/pszichiátria iránt mind a mai napig megmaradt. Azon kívül, hogy néhai férjem, Fenyő Egon, pszichoanalitikus volt Svédországban, legjobb barát-nőim érdeklődése, mind Magyarországon, mind Svédországban, a pszichiátria/pszichoanalízis területére irányul. De ami engem igazán lebilincsel, és mind a mai napig ellenállhatatlanul vonz, az a virológia. Különösen a retrovírusok kétélű létezése, részben vírusként a sejten kívül, részben a sejtbe épült génként, nem szűnő ámulattal tölt el.

Fenyő (Padányi) Éva 1960-ban töltött gyakornokként néhány hetet a klinikán. Orvosi tanulmányait Budapesten a Szentotthoni Egyetemen kezdte és Stockholmban a Karolinska Egyetemen fejezte be. 1965-től kutatómunkát végzett, kisebb megszakításokkal, a Karolinska Tumorbiológiai Intézetében. Doktori disszertációját a retrovírus okozta egérleukémiáról írta 1974-ben. Klinikai virológiai gyakorlatot szerzett, majd, majd lektor lett a Karolinska Virológiai Intézetében. 1984-től kutatómunkája témája az AIDS, a HIV variációja és a neutralizációs antitestek változása a patogenetikus folyamatban. 2000-től a virológia professzora, majd professzor emerita a Lund-i Egyetemen.